

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Grimstaskolan i Upplands Väsby
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Grimstaskolan i Upplands Väsby. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Grimstaskolan i Upplands Väsby i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Variera arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.
- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett vecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 7 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2025:12317) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna ges förutsättningar att utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Av dokument som begärts in från huvudmannen och lärarintervjun framgår att undervisningen innehåller moment där elever arbetar med idéutveckling innan framställning av ett föremål. Elever uppger i intervju att de i inriktningen trä och metall får göra skalenliga skisser när de bestämt sig för vilken design de vill ha på sitt föremål. Vidare beskriver elever att lärarna bestämmer en produkt som eleverna ska tillverka, men att de inom ramen för uppgiften kan påverka utformning och design, exempelvis hur en hylla kan utformas i inriktningen trä och metall eller design av t-shirt i inriktningen textil. Det framgår av lärarintervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna för att inspirera eleverna presenterar exempel och det finns även föremål som tidigare elever tillverkat synliga i salarna. En lärare i inriktningen textil uppger i intervju att hen håller i en

workshop först och sedan låter eleverna skapa digitala idétavlor. En elev uppger i intervju att eleverna i inriktningen trä och metall får ta del av filmer för inspiration. Av elev- och lärarintervjuerna framgår att lärare uppmuntrar eleverna att pröva och ompröva olika tillvägagångsätt för att lösa en arbetsuppgift. Exempelvis uppger flera elever att de ändrat sina skisser eller konstruktioner under arbetets gång när någonting inte fungerat.

Läraren ger eleverna löpande stöd och ger återkoppling under pågående arbetsprocess. Av lärarintervjun framgår att lärarna i båda materialinriktningarna ger eleverna stöd genom att ge skriftliga instruktioner och visa elever konkret hur de ska göra. Exempelvis uppger en av lärarna i materialinriktningen textil att när elever får problem visar hen hur eleven kan göra. En lärare i inriktningen trä och metall beskriver att samma moment kan göras på många olika sätt och att hen ser det som sin uppgift att visa arbetssätt som är mer ergonomiska eller går snabbare. Läraren ger ett exempel på att en elev skulle raspa, vilket kan ta många lektioner, och då visade hen ett sätt som gick lite fortare. Pojkar beskriver i intervju att lärarna i inriktningen textil förklarar och låter eleverna själva pröva lösningar, medan lärarna i inriktningen trä och metall mer visar praktiskt hur moment kan genomföras. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna i båda materialinriktningarna visar eleverna olika alternativa metoder som de kan välja mellan. Av lärar- och elevintervjuer framgår att lärarna i båda materialinriktningarna ger eleverna formativ respons, exempelvis under idéstadiet då lärare tar del av elevernas skisser och idétavlor och resonerar med eleverna om hur de kan utveckla skisserna för att kunna nå ett visst betyg. Under Skolinspektionens lektionsobservationer förekommer det att elever frågar läraren vad hen tycker om deras arbete, varpå läraren ger elever återkoppling.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen i flera delar är motiverande och utmanande, men att arbetsformerna sällan varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Det framgår av lärarintervjun och av dokument som begärts in från att eleverna förväntas tillverka samma sorts föremål i ämnet slöjd i båda materialinriktningarna, men att eleverna kan genomföra arbetet på en enkel eller mer avancerad nivå utifrån sina förutsättningar. Elever och lärare ger i intervjuer exempel på att elever har tillverkat enkla hyllor och mer avancerade hyllor utformade som hockeyklubbor i materialinriktningen trä och metall samt t-shirt med en svårare form av ärmar i materialinriktningen textil. Av lärarintervjun framgår att lärarna från båda materialinriktningarna har höga förväntningar på eleverna och att de uppmuntrar eleverna att utmana sig själva både i planeringsstadiet

och under arbetets gång. Dock uppger lärare att en lärare i materialinriktningen textil bara tillåter att elever arbetar på en mer avancerad nivå med det förutbestämda föremålet ifall eleven går i en fungerande undervisningsgrupp och om eleven är självgående. Vidare uppger lärare i intervjun att när eleverna har tillverkat det förutbestämda föremålet får de välja mer fritt vad de vill göra. Lärare uppger i intervju att de har höga förväntningar på alla elever oavsett bakgrund, men att de anpassar undervisningen för att möta elever på deras kunskapsnivå. Exempelvis uppger en lärare i materialinriktningen textil att hen kartlägger nya elevers kunskaper och hjälper elever ifall de inte har de förkunskaper som behövs till ett projekt.

Undervisningen består oftast av enskilt arbete och eleverna får sällan dela erfarenheter med varandra. Lärare och elever uppger i intervjuer att lektionerna är utformade på samma sätt där eleverna arbetar med sina egna arbetsuppgifter. Det framgår av lärar- och elevintervjuer samt av Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna håller vissa genomgångar i större grupp och att eleverna endast arbetar tillsammans då de söker varandras hjälp spontant, till exempel med att hålla när de sågar eller att trä symaskinen. Däremot framgår det av elev- och lärarintervjuer att lärare inte organiserar elevernas samarbete i par eller grupp så att eleverna ska dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över arbetsprocess och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande själva reflekterar över arbetsprocessen och resultatet, men att det sällan sker tillsammans med lärare.

Eleverna utvärderar och bedömer självständigt resultatet av sitt arbete, men diskuterar sällan sin utvärdering med läraren. Det framgår av läsårsplaneringar som begärts in från huvudmannen och av lärar- och elevintervjuer att eleverna regelbundet får dokumentera och utvärdera sitt arbete i sina loggböcker och att de även får göra en slutreflektion över resultatet. I materialinriktningen textil utvärderar eleverna i sina loggböcker varannan lektion och i materialinriktningen trä och metall gör eleverna det i slutet av varje lektion. Av lärarintervjun framgår att lärarna har olika syn på syftet med elevernas dokumentation. En lärare i materialinriktningen textil beskriver i intervju att syftet med dokumentationen är att eleverna ska reflektera över och synliggöra processen. Reflektionen ska hjälpa eleverna att se att de kan lära sig av arbetsprocessen, oavsett hur slutprodukten blev, uppger läraren. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger däremot i intervjun att syftet med elevernas dokumentation är att eleverna ska lära sig begreppen för verktygen. Detta bekräftas av intervju med elever som uppger att de i materialinriktningen trä och metall beskriver i loggboken vad de har gjort

och vilka verktyg de har använt, medan de i materialinriktningen textil även resonerar kring hur arbetet gått. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer dokumenterade elever i sina loggböcker i slutet av lektionen i båda materialinriktningarna. Som stöd gav lärarna eleverna frågor att besvara; i materialinriktningen textil exempelvis "Har jag prövat (testat) och omprövat (gjort om)?" Vid lektionsobservationen i materialinriktningen trä och metall uppmanade läraren eleverna att beskriva vad som fungerat bra och mindre bra. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår det av läsårsplaneringar och av lärarintervjun att eleverna då de är färdiga med ett slöjdföremål gör en skriftlig slututvärdering. Elever uppger i intervju att de sällan får återkoppling på sin löpande dokumentation och att de endast samtalar med läraren om slututvärderingen i samband med betygsättningen.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.² Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen är ensidigt utformad och inte stimulerar till elevernas utveckling genom samarbete då arbetsformerna med få undantag utgörs av individuellt arbete. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta såväl enskilt som i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter och lära tillsammans.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utvecklar undervisningen så att arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp där elever kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att i undervisningen ska eleverna ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande. Genom reflektion både i arbetet och när det är slutfört kan eleverna utveckla medvetenhet om vad som kännetecknar kvalitet i utförande och resultat.⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte löpande får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med lärarna. Eleverna ges endast möjlighet att reflektera enskilt i sin löpande skriftliga dokumentation och när slöjdföremålet är färdigställt. Reflektionen sker sällan tillsammans med lärarna, vilket kan begränsa eleverna i att utvecklas vidare. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocessen och resultatet tillsammans med läraren utmanas eleverna till handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar undervisningen så att eleverna löpande får reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med lärarna.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁴ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupade kunskaper om materials egenskaper och slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att lära sig mer om egenskaper hos olika material samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av lärarintervjuer och av dokument som begärts in från huvudmannen framgår det av läsårsplaneringar att undervisningen i båda materialinriktningarna innehåller inslag där material och deras framställning kopplat till hållbarhet behandlas. Lärare i materialinriktningen trä och metall uppger i intervju att undervisningen behandlar skogsindustrin och hur träd drivs upp. En lärare i materialinriktningen textil ger exempel på att elever i samband med arbete med en t-shirt får kunskap om hur textilindustrin fungerar och att tillverkning av textilier kräver mycket energi. Elever beskriver i intervjuer att de fått information om material ur ett hållbarhetsperspektiv såsom furu och metall i materialinriktningen trä och metall samt om bomull och polyester i materialinriktningen textil. Elever uppger också att de i undervisningen har diskuterat hur textilier framställs och sett en film om bomullssodling, vattenförbrukning och arbetsvillkor inom textilproduktion.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Av lärar- och elevintervjuer framkommer att lärare har

teoretiska genomgångar av olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara produkter. Exempelvis uppger lärare i materialinriktningen trä och metall att hen går igenom hur eleverna ska använda olika verktyg på rätt sätt för att kunna laga saker. Lärare går även igenom hur olika ytbehandlingsmetoder påverkar hur trä åldras. Elever uppger i intervju att de i båda materialinriktningarna har lärt sig att använda verktyg och utvecklat praktiska färdigheter som gör att de kan tillverka och laga användbara föremål. Flera elever uppger i intervju att de använder de föremål som de tillverkat i slöjden i hemmet, exempelvis hyllor och smörknivar. Under en av Skolinspektionens lektionsobservationer uppmanade läraren i materialinriktningen trä och metall en elev att laga en spricka i sin hylla med lim eller spackel och visade en annan elev hur eleven kunde plugga ett hål i en träbit när eleven borrar fel.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna sällan får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna begränsade möjligheter att göra egna val av metoder och material för resurshushållning samt att reflektera utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Visserligen framgår av lärarintervjun samt av läsårsplaneringen som skickats in av huvudmannen att undervisningen i årskurs 8 i materialinriktningen textil innehåller ett större projekt kring hållbarhet då lärare går igenom slöjdmetoder för resurshushållning som att laga hål och sy i knappar. Vidare framgår av såväl lärar- och elevintervjuer som Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna uppmanar eleverna att välja restmaterial och att inte slösa på material, exempelvis genom att välja material ur spillådor eller att inte klippa eller såga mitt i ett tyg eller träskiva. Däremot uppger lärare i materialinriktningen trä och metall att eleverna har få möjligheter att göra egna val av material och metod eller att jämföra material utifrån ett hållbarhetsperspektiv på grund av att läraren endast beställer hållbart material. Av läsårsplaneringarna i båda materialinriktningarna framgår även att det främst är lärarna som bestämmer vilken metod eleverna ska arbeta med i de slöjdprojekt som alla elever genomför. Under Skolinspektionens lektionsobservation i inriktningen trä och metall ger läraren elever förslag på olika alternativa metoder, men då utan att dessa kopplas till hållbarhet eller resurshushållning. En lärare i inriktningen trä och metall uppger i intervju att hen har genomgångar kring resurshushållning i början av terminen, men att fokus under terminen främst ligger på produktionen. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår det av läsårsplaneringar att eleverna i båda materialinriktningarna efter avslutat slöjdprojekt ska skriva en slutreflektion kring arbetet och att den bland annat ska innehålla reflektioner utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Dock uppger elever i intervju

att det elever skriver i slutreflektionen inte används i samtal tillsammans med läraren, förutom som motivering i betygssamtal.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast vid få tillfällen ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Vidare ges eleverna endast begränsad möjlighet att göra egna val av metoder utifrån resurshushållning. Eleverna uppmanas endast reflektera om hållbarhet i slututvärderingen av ett arbetsområde men inte under den pågående slöjdprocessen. Dessutom är det till största delen läraren som bestämmer vilken metod eleverna ska använda. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocess och resultat samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Av dokument som begärts in av huvudmannen samt av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att eleverna inte gör något val av materialinriktning, utan att alla elever i årskurserna 7–9 läser båda materialinriktningarna och att undervisningen organiseras i parallella halvklassgrupper. Vidare framgår att undervisningsgrupperna är organiserade så att flickor och pojkar finns representerade i alla undervisningsgrupper och kan mötas och arbeta tillsammans. Det framgår av lärarintervjun och av dokument som huvudmannen inkommit med att eleverna ges möjlighet att arbeta med material från ämnets båda materialinriktningar samt att de i båda materialinriktningarna kan pröva olika materials kombinationsmöjligheter med varandra. Exempelvis tillverkar eleverna i materialinriktningen trä och metall i årskurs 7 hyllor där trä och mässing kombineras. Vidare framgår att eleverna i materialinriktningen textil kombinerar olika typer av återvunnet material. Det framgår av dokument som begärts in av huvudmannen samt av rektors- och lärarintervjun att rektorn har

organiserat så att lärare från de båda materialinriktningarna regelbundet kan samarbeta och planera undervisningen tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt i undervisningen.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt samt utmanar sällan eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Av elev- och lärarintervjuerna framgår att en lärare i inriktningen textil vid ett tillfälle har visat en film om broderihistoria och att frågan om kvinnligt och manligt då kom upp eftersom det endast var kvinnor som broderade. Läraren hade då påpekat att det inte bara är kvinnor som broderar. Elever uppger också att en lärare i inriktningen textil har visat ett filmklipp om en man som var intresserad av korsstygn kopplat till datorspel, men att filmen inte följdes upp med samtal om könsstereotypa föreställningar kopplade till ämnet slöjd. Vidare uppger flickor och pojkar från samtliga intervjuade årskurser att lärarna inte har samtalat med dem om hur stereotypa föreställningar om könsnormer kan begränsa deras lärande eller framtida val. En lärare i inriktningen trä och metall uppger att hen medvetet uppmuntrar flickor att använda maskiner eftersom hen upplever att de oftare är tveksamma inför sådana moment. Av intervjuer med lärare framgår att lärare har olika förväntningar på flickor och pojkar i ämnet slöjd. Exempelvis uppger lärare från båda materialinriktningarna att det är extra roligt när flickor är duktiga i inriktningen trä och metall och när pojkar är duktiga i inriktningen textil. En lärare i inriktningen trä och metall uppger att flickor ibland får visa moment för andra elever eller agera hjälplärare för att visa att flickor kan.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla

en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Granberg

Beslutsfattare
Signerat av: Sofia Granberg

X Malin Larsson

Föredragande
Signerat av: Malin Larsson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Maria Levin deltagit.

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-02

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Grimstaskolan den 20 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Malin Larsson, Maria Levin och Susanne Tistad.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Upplands Väsby med förskoleklass och grundskola, årskurserna 6–9. Årskurs 6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 430 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.